

GEBRUIKERSTIPS

voor leiding en leerkrachten in de VVE

Leiding en leerkrachten in de VVE kunnen TOLK *praten met je kind!* gebruiken voor ouderbijeenkomsten en individuele gesprekken. Doel:

- 1) Ouders bewust te maken van hun rol in de taalontwikkeling
- 2) Ouders te betrekken bij wat op de school/speelzaal aan de orde is

Ouders bewust maken van hun rol in de taalontwikkeling (Introductiefilm)

Algemene Inleiding op de bijeenkomst

Vertel ouders dat kinderen hun moedertaal leren in het gesprek van alledag. Dat, als ouders met hun kinderen praten bij alles wat zij doen en laten, zij gemakkelijker ontdekken hoe je iets zegt en hoe de dingen heten. Kinderen ontwikkelen taal als ouders taal aanbieden (T), als ze overnemen (O) wat het kind zegt en goed antwoorden, als ouders luisteren (L) en daarmee het kind stimuleren om verder te praten, en als ouders kijken (K) naar het kind en benoemen wat het kind ziet en denkt (TOLK). Zie blz. 12/13/14 van de handleiding.

Helaas komt het vaak niet van *praten met je kind!* want: druk druk druk, veel televisie kijken, computeren, play-station, denken dat praten geen zin heeft omdat kinderen nog niet goed kunnen praten, enz. Bedenk waarom het van gesprekken tussen ouder en kind bij kinderen uit jouw klas niet komt. Een mogelijkheid is ook om ouders te vragen wanneer ze wel met hun kind praten en om welke redenen het er soms niet van komt.

Een ander probleem is dat veel ouders weinig met hun kinderen doen: zelden of nooit samen aan tafel eten, samen aan- en uitkleden, gezellig naar de bakker, lopen naar school, spelen in de speeltuin om de hoek, samen thuis een spelletje doen, of eens een boekje voorlezen. Bedenk zelf waarom het bij ouders van leerlingen uit jouw groep niet van samen dingen doen komt. Een andere mogelijkheid is om met ouders in gesprek te gaan over wanneer ze wel met hun kind dingen doen en om welke redenen het er soms niet van komt.

Introductiefilm

Bekijk samen de algemene introductiefilm. Laat ouders vooral letten op de reacties van het kind in de film (ouders leren observeren).

De film laat zien dat, als je veel praat kinderen gaan meewerken. Kinderen gaan lachen. *Praten met je kind!* kost geen tijd maar levert juist tijd op. Bedenk samen met de ouders nog meer voordelen (kinderen leren voorspellen wat gaat gebeuren en dat versterkt het zelfvertrouwen; je krijgt een betere verhouding met je kind en minder strijd; kinderen gaan zelf initiatieven nemen en iets doen zonder aandacht te vragen).

GEBRUIKERSTIPS

Ouders betrekken bij wat op de school/speelzaal aan de orde is (themafilms)

Themafilm kiezen

Kies een themafilm die past bij:

- het maandthema van de school/speelzaal
- de leeftijd van de kinderen
- de culturele achtergrond van de ouders

Bekijk van te voren goed welke film je wilt laten zien. Lees in de handleiding de kijkvragen. Kies een paar vragen. Je kunt ook zelf kijkvragen bedenken als je iets uit de film speciaal onder de aandacht wilt brengen. Beantwoording van kijkvragen kan in kleine groepjes van ouders, maar ook plenair. Je kunt de kijkvragen op papier zetten, maar ook op een schoolbord of flap-over. Dikwijls is het gewoon mondeling stellen van vragen een goede manier, omdat sommige ouders slecht kunnen lezen. Bedenk vooral goed of je kijkvragen wilt stellen of liever alle aandacht naar het thema wilt laten uitgaan. Bespreek in dat geval met ouders wat je op school doet rondom het thema, waarom het leuk is voor kinderen, wat je thuis kunt doen met het thema en waarom het belangrijk is dat het maandthema van school/speelzaal ook thuis terug komt. In de herhaling ligt de kracht. Leren wordt versterkt door zowel op school/speelzaal als thuis over hetzelfde te praten.

Reminders

Geef ouders na afloop van de bijeenkomst een paar stickers mee naar huis (telkens 3 afknippen). Ze kunnen de stickers opplakken op plekken in huis waar ze in gesprek kunnen gaan met hun kind. Reminders helpen ouders herinneren aan de bijeenkomst en aan wat ze geleerd hebben.

Bespreek met de ouders waarom er reminders zijn en vertel ook dat je op school een poster van TOLK op een zichtbare plek hangt. Dit is ook een reminder. Weten hoe het moet is niet genoeg. Ouders moeten het ook doen.

Varianten voor het kiezen van Themafilms

- **TOLK momenten staan centraal (taal aanbieden, overnemen, luisteren en kijken)**

Je kunt kijkvragen kiezen die aansluiten bij wat je wilt dat ouders meer gaan doen (bijv. meer taal aanbieden, meer overnemen en goed terug geven, meer luisteren, of meer kijken naar hun kind).

Kies de film op basis van de kijkvragen en de icoontjes. De film waar de meeste icoontjes met het gewenste doelgedrag bij staan is dan handig om te gebruiken (bijv. je wilt dat ouders meer benoemen dan pak je de film 'dieren' en stelt de taalaanbod vragen)

Het is ook mogelijk om de film te laten zien en te vertellen wat de icoontjes betekenen en dan te vragen waarom in de film op die plaats een icoontje verschijnt. Wat doet de ouder daar? Waarom is het icoontje geplaatst? Er is ook een mix van beide vormen mogelijk. Let wel: als bij de kijkvragen veel verschillende icoontjes zijn verwerkt, dan betekent dit dat er sprake is van rijk en gevarieerd taalaanbod.

GEBRUIKERSTIPS

- **Rijk en gevarieerd taalaanbod staat centraal**

Rijk taalaanbod wil zeggen dat er tegen het kind wordt gepraat met een brede **woordenschat**. Ouders benoemen wat het kind ziet. Ze bekijken dingen samen met hun kind en vergelijken die met andere zaken. Ze verwijzen naar wat opvalt of wat er te beleven is. Ze herhalen wat het kind zegt en voegen er woorden aan toe, benoemen hoofdzaken en details. Ze bedenken wat het kind wil weten.

Gevarieerd taalaanbod is taalaanbod waarbij een **onderwerp op verschillende manieren terugkomt**, zoals: in het echt, met speelgoed, in een boekje, op een tekening, met een liedje, enz.

Bekijk samen hoe in de gekozen themafilm de woordenschat wordt uitgebreid en hoe een onderwerp op verschillende manieren terugkomt.

Bespreek hoe ouders dit ook thuis kunnen doen. Bedenk samen welke kansen er thuis liggen en laat hen benoemen waarom uitvoering ervan ook lastig kan zijn. Zoek dan samen naar oplossingen. Per themafilm staan in de handleiding suggesties voor thuis (Zie pagina 31 en verder)

- **Tweetaligheid staat centraal**

Kies bijvoorbeeld het thema 'Verkeer'. Moeder geeft in een interview aan hoe zij omgaat met tweetaligheid. Thuis wordt Turks gesproken, maar door ook veel Nederlands te spreken en woorden zowel in het Turks als in het Nederlands te zeggen, leert Melih twee talen tegelijk. In de films 'boodschappen' en 'eten' vertellen ouders eveneens hoe zij problemen rondom tweetaligheid oplossen.

Bespreek met ouders hoe ze thuis met tweetaligheid omgaan en wat zij belangrijk vinden. Vertel ook dat een kind goed twee talen tegelijk kan leren, maar dat het wel belangrijk is dat het kind rijk en gevarieerd taalaanbod krijgt in de moedertaal. De moedertaal is de taal die ouders het beste spreken. Soms zeggen ouders echter dat ze hun eigen moedertaal zijn verloren en alles door elkaar praten. Kies dan de meest vertrouwde taal. Het is in ieder geval belangrijk kinderen rijk en gevarieerd taalaanbod te bieden in een taal die vertrouwd is. Het doet er niet toe welke taal dit is, met een goede ontwikkeling van de moedertaal is het leren van een tweede taal geen probleem.

- **Boekjes staan centraal**

TOLK *praten met je kind!* streeft ernaar dat ook bij het voorlezen rijk en gevarieerd taalaanbod verschaft wordt. In de meeste films wordt een kleine hint gegeven over wat leuk is bij voorlezen en hoe ouders voorlezen kunnen verrijken en variëren. In de film 'School' wordt een goed voorbeeld gegeven van interactief voorlezen. In de film 'Verkeer' legt de juffrouw een verband tussen de werkelijkheid, boeken, knutselwerkjes en tekenen. In de film 'Lichaam' heeft moeder het over een leuke formule om de aandacht van het kind vast te houden (iets verkeerd zeggen). Kies één van de films en bespreek wat jullie op school belangrijk vinden als het om voorlezen gaat.

Bespreek met ouders welke boekjes leuk zijn voor kinderen gezien de leeftijd (veel of weinig plaatjes, veel tekst of juist niet, rijm en ritme, enz.). Bedenk samen

GEBRUIKERSTIPS

hoe je het voorlezen rijk en gevarieerd kunt maken met de boekjes die ouders hebben en vertel ook waarom dat belangrijk is.

- **Liedjes en gebaren staan centraal**

In de film 'Lichaam' en in de film 'Dieren' wordt gezongen. Bij liedjes kun je gebaren maken en liedjes kunnen zich telkens uitbreiden (bijvoorbeeld met telkens een ander lichaamsdeel of een ander dier).

Vraag ouders of ze kinderliedjes kennen en in welke taal. Vraag of ze de gebaren kennen. Leuk is om samen met de ouders gebaren erbij te bedenken. Dat stimuleert de fantasie van ouders. Alle talen kennen kinderliedjes met vergelijkbare mogelijkheden. Leuke varianten verlevendigen de bijeenkomst met de ouders.

- **Kijken in de klas staat centraal**

Veel ouders komen zelden of nooit in de klas. Ze weten niet wat er gebeurt. Ze zijn niet gevoelig voor alle activiteiten die worden gedaan met de kinderen, zien de tekeningen niet hangen, de knutselwerkjes niet staan en hebben geen boodschap aan posters en flyers. Ze weten niet welk thema aan de orde is.

Alle films leggen een verbinding naar wat op school centraal staat maar de themafilm 'School' is daarin het meest specifiek. De film laat zien wat je als ouder 'te zoeken' hebt in de klas.

Je kunt een willekeurige themafilm pakken en de ouder laten raden wat het thema is. Ouders leren dan observeren. Je kunt dan ouders vragen wat ze denken dat hun kind weet over het thema. Je kunt ook vragen of ze wel eens gemerkt hebben dat er thema's zijn op school worden gehanteerd en hoe je daar achter kunt komen zonder het te vragen. Laat letten op versiering in de klas en op werkjes die worden meegegeven. Uiteraard kun je het gesprek ook leiden naar de manier waarop je thuis met de thema's kan omgaan.

- **Denkstimulering staat centraal**

Voor het onderwijs is het belangrijk dat abstracte begrippen zoals kleuren, vormen, plaats (op, in, uit, enz.), trappen van vergelijking (groot, groter, grootst), door kinderen worden gekend. Dergelijke begrippen leer je door ervaring met de werkelijkheid. Het is belangrijk dat ouders in het dagelijks leven en bij spel naar dergelijke begrippen verwijzen zodat kinderen ontdekken hoe de wereld in elkaar zit. De films 'Verkeer' en 'Eten' geven een aantal aanwijzingen hoe dit in de praktijk van alledag zou kunnen.

Bij 'Verkeer' kun je natuurlijk goed gebruik maken van alle auto's op straat. Ze zijn zeer geschikt voor denkstimulerende gesprekken omdat ze in overvloed voorhanden zijn en vooral jongens het onderwerp leuk vinden. Bij het koken van eten kunnen de veranderingen als gevolg van het koken en klaarmaken van de maaltijd aanleiding zijn tot vele verwijzingen naar kleur, vorm, plaats en dimensie. Denkstimulerende gesprekken kunnen aan de hand van alle thema's worden gevoerd.